

11.4.2025

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Työnantajan järjestämien lisäeläkkeiden verotuskysymykset

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa työnantajan järjestämien lisäeläkkeiden verotuksesta.

Lakisääteistä eläketurvaa täydentävä lisäeläketurva

Suomen eläkejärjestelmässä lakisääteinen eläketurva koostuu työeläkkeistä sekä kansaneläkkeestä ja takuueläkkeestä, jotka turvaavat perustoimeentulon, jos työeläketurva jää pieneksi tai sitä ei ole karttunut ollenkaan.

Monista maista poiketen lakisääteisen eläketurvan ulkopuolinen lisäeläketurva ei ole Suomessa kehittynyt kovin merkittäväksi. Lakisääteinen eläketurva on kattavaa, eikä eläkkeen perusteena olevilla ansioilla tai eläkkeen määrällä ole kattoa. Lisäeläketurvan osuus kokonaiseläketurvasta on kansainvälisessä mittapuussa pieni. Lakisääteinen eläketurva kattaa noin 94 prosenttia kokonaiseläketurvasta.¹

Työnantaja voi täydentää työntekijöiden pakollista eläketurvaa ottamalla heille vapaaehtoisen eläkevakuutuksen. Vapaaehtoinen eläkevakuutus voi olla yksilöllinen tai kollektiivinen. Yksilöllinen vapaaehtoinen eläkevakuutus otetaan yksittäiselle työntekijälle ja myös työntekijä itse voi ottaa yksilöllisen eläkevakuutuksen. Kollektiivinen eläkevakuutus otetaan työntekijöistä koostuvalle henkilöpiirille, eikä se kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määrättyihin henkilöihin. Kollektiivinen eläkevakuutus voidaan järjestää henkivakuutusyhtiössä, eläkesäätiössä tai eläkekassassa.

Työnantajan on myös mahdollista järjestää työntekijöille lisäeläketurvaa muulla tavoin. Suorassa lisäeläkejärjestelyssä työnantaja vastaa itse työntekijälle lupaa-mansa lisäeläkkeen maksamisesta ja hallinnoimisesta. Esimerkiksi työnantaja on voinut käyttää kapitalisaatiosopimusta lisäeläkejärjestelyn toteuttamisessa.

Työnantajan tarjoaman lisäeläketurvan merkitys on euromääräisesti vähäinen eläkkeiden kokonaismäärään nähden. Ryhmäeläkkeet muodostavat maksussa olevista eläkkeistä alle neljä prosenttia.² Finanssiala ry:n tilastojen mukaan ryhmäeläkevakuutuksissa oli vakuutussäästöä vuoden 2024 lopussa noin 6,4

¹ <https://www.etk.fi/suomen-elakejarjestelma/elaketurva/elaketurva-kokonaisuutena/>

² <https://www.etk.fi/suomen-elakejarjestelma/elaketurva/tyoelake-etuudet/lisaelaketurva/>

miljardia euroa. Yritysten ottamissa yksilöllisissä eläkevakuutuksissa säästöä oli noin 3,0 miljardia euroa.³

Kollektiivisen eläkevakuutuksen verotus

Kollektiivisen eläkevakuutuksen verotus työntekijän näkökulmasta

Kollektiivisella lisäeläketurvalla tarkoitetaan työnantajan työntekijöistä koostuvalle henkilöpiirille järjestämää vapaaehtoista lisäeläketurvaa, jonka henkilöpiiri on määriteltänyt ryhmittäin työalan tai muun siihen verrattavan perusteen mukaan siten, ettei se tosiasiasa kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määrättyihin henkilöihin. Kollektiivisena lisäeläketurvana ei pidetä järjestelyä, joka on tarkoitettu koskemaan vain yhtä työnantajan palveluksessa olevaa henkilöä kerrallaan. Kollektiivisen eläkevakuutuksen edellytyksistä säädetään tällä hetkellä tuloverolain (1535/1992) 96 a §:n 2 momentissa. Hallituksen esityksessä HE 17/2025 vp ehdotetaan, että mainittu pykälä kumotaan ja kollektiivinen eläkevakuutus määriteltäisiin jatkossa tuloverolain 68 §:n 7 momentissa.

Vakuutettuna oleva ryhmä voidaan määritellä esimerkiksi työntekijän asemaan, ammattiin, toimialaan, toimipaikkaan, työsuhteen alkamiseen, syntymäaikaan, työnantajan järjestämään muuhun eläketurvaan tai toiminnan siirtymiseen perustuvaan jakoon. Samaan kollektiiviseen järjestelyyn voi kuulua useita eläkeryhmiä. Kukin eläkeryhmä on määriteltävä siten, ettei vakuutus tosiasiasa kohdistu nimettyihin tai muutoin yksilöllisesti määrättyihin henkilöihin. Vakuutettava ryhmä voi olla avoin tai suljettu. Suljettu ryhmä tarkoittaa, että vakuutukseen ei oteta enää uusia henkilöitä. Vakuutuksen kollektiivisuuteen ei vaikuta se, onko vakuutettava ryhmä avoin vai suljettu. Kollektiivisen eläkevakuutuksen henkilöpiiri voi vaihdella vakuutuksen voimassaoloaikana. Ryhmään kuuluvia henkilöitä jää eläkkeelle tai siirtyy uusiin tehtäviin ja uusia tulee vakuutuksen piiriin.

Samaan eläkejärjestelyyn kuuluville eri työntekijäryhmille voidaan järjestää erilainen eläketurva. Henkilöpiiri jaetaan tällöin eläkeryhmiin, joiden muodostamisessa noudatetaan edellä mainittuja periaatteita. Samaan eläkeryhmään kuuluvilla pitää olla samoin perustein määräytyvä lisäeläketurva. Käytännössä kollektiivisen eläkevakuutuksen eläkeryhmät voivat kuitenkin tosiasiallisesti muodostua hyvin rajoitetusta henkilöryhmästä ilman, että vakuutuksen kollektiivisuutta menetetään.

Edellä mainittujen edellytysten täyttyessä ryhmäeläkevakuutuksen vakuutusmaksut ovat työntekijälle verovapaa etu ja myös vakuutuksen tuotto kertyy säästämisajana verovapaasti. Aikanaan vakuutetulle vakuutuksesta maksettava lisäeläke verotetaan hänen ansiotulonaan.

Tuloverolaissa ei ole määriteltä alinta vanhuuseläkkeen alkamisikää, jos työnantaja maksaa koko kollektiivisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksun. Eläkkeen alkamisiän on kuitenkin määräydyttävä yhtäläisin perustein, jotta vakuutus voi olla

³ <https://www.finanssiala.fi/julkaisut/vakuutussaastot-12-2024/>

kollektiivinen. Jos vakuutuksessa on myös työntekijän maksuosuus, vanhuuseläkettä voidaan alkaa maksaa aikaisintaan vakuutetun täytettyä tuloverolaissa säädetyn iän. Tällöin soveltuvat vastaavat ikäraajat, joita sovelletaan vapaaehtoiisiin yksilöllisiin eläkevakuutuksiin.

Työnantajan kollektiivisesti järjestämän lisäeläketurvan vakuutusmaksut eivät ole palkkaa. Vakuutusmaksujen verovapaudelle ei siis ole asetettu ylärajaa. Vakuutuksella ei kuitenkaan voi korvata palkanmaksua. Työnantajan maksama vakuutusmaksu on aina palkkaa, jos työntekijä voi valita palkanmaksutavasta esimerkiksi valitsemalla eläkevakuutuksen ja rahapalkan välillä. Vakuutusmaksu on kokonaan palkkaa myös silloin, kun työntekijä suostuu alentamaan sovittua rahapalkkaansa vakuutusedun saadakseen. Vakuutusmaksut ovat työntekijän palkkaa myös silloin, jos laissa säädetty edellytykset vakuutukset kollektiivisuudelle eivät täyty.

Hallituksen esityksessä HE 17/2025 vp ehdotetaan, että työntekijän oikeudesta vähentää maksamiaan työnantajan järjestämän kollektiivisen lisäeläketurvan maksuja luovutaan vuoden 2027 alusta samassa yhteydessä, kun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksujen vähennyskelpoisuudesta luovutaan. Työnantajan maksamien kollektiivisen eläketurvan maksujen verotukseen ei ehdotettu muutoksia.

Kollektiivisen eläkevakuutuksen verotus työnantajan näkökulmasta

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968, EVL) 7 §:n mukaan vähennyskelpoisia ovat elinkeinotoiminnassa tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset.

EVL 8 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella elinkeinotulosta vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa elinkeinotoiminnassa työskennelleiden henkilöiden palkat ja eläkkeet sekä työntekijöiden eläke-, sairauskorvaus-, työkyvyttömyyskorvaus- tai muiden niiden kaltaisten oikeuksien ja etujen järjestämisestä johtuvat vakuutus- ja muut sellaiset maksut.

Työnantajalle työntekijän eläketurvan järjestämisestä syntyvät kulut ovat siten työnantajan elinkeinotoiminnan vähennyskelpoisia kuluja. Jos laissa säädetty edellytykset vakuutuksen kollektiivisuudelle eivät täyty, ovat vakuutusmaksut työntekijän palkkaa. Myös tässä tapauksessa vakuutusmaksut ovat työnantajalle vähennyskelpoisia kuluja.

Koska työnantajan maksamia kollektiivisen eläkevakuutuksen maksuja ei katsota työntekijän palkaksi, ei maksujen perusteella tarvitse toimittaa ennakonpidätystä tai maksaa palkan sivukuluja.

Työnantajan työntekijälleen ottamat vapaaehtoiset yksilölliset eläkevakuutukset

Työnantajan työntekijälleen ottaman vapaaehtoisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksut ovat työntekijälle verovapaa etu, jos vakuutus täyttää tuloverolaissa säädettyt edellytykset eikä työnantajan maksamien maksujen yhteismäärä ylitä verovuonna 8 500 euroa. Myös vakuutuksen tuotto kertyy säästämisaikana verovapaasti. Aikanaan vakuutuksesta maksettava lisäeläke verotetaan vakuutetun ansiotulona. Työnantajan ottamaan vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen sovelletaan siis vastaavia eläkeikää ja eläkkeen maksamista koskevia edellytyksiä, joita sovelletaan itse otettuihin vapaaehtoiisiin yksilöllisiin eläkevakuutuksiin. Eläkeiän ikärajojen nostaminen on vaikuttanut myös työnantajan ottamien vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten suosiota laskevasti. Työnantajan maksamat vakuutusmaksut ovat vähennyskelpoisia.

Hallituksen esityksessä HE 17/2025 vp ei ehdoteta muutoksia työnantajan työntekijälle ottaman vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen verokohteluun.

Kapitalisaatiosopimus eläkejärjestelyissä

Työnantaja saattaa hyödyntää kapitalisaatiosopimusta palveluksessaan olevan palkansaajan eläkejärjestelyn toteuttamisessa. Järjestelyn verokohteluun vaikuttaa olennaisesti se, onko kapitalisaatiosopimuksen omistusoikeus työnantajalla vai palkansaajalla. Kapitalisaatiosopimusta voidaan esimerkiksi käyttää työnantajan vakuusjärjestelynä tulevan veloitteen eli eläkkeen maksamisen turvaamiseksi.

Kapitalisaatiosopimukseen sidottu lisäeläkejärjestely saatetaan toteuttaa siten, että työnantaja ja vakuutusyhtiö tekevät keskenään kapitalisaatiosopimuksen eikä palkansaajasta missään vaiheessa tule sopimuksen osapuolta. Tällöin kapitalisaatiosopimukseen perustuvat oikeudet ovat koko ajan työnantajan omistuksessa. Kapitalisaatiosopimukseen perustuvat suoritukset kuten takaisinostoarvo maksetaan tällaisessa järjestelyssä työnantajalle. Työnantaja puolestaan maksaa vakuutusyhtiöltä saamansa varat edelleen palkansaajalle eläkkeen muodossa.

Palkansaajalle ei synny veronalaista etua silloin, kun työnantaja maksaa vakuutusyhtiölle omistuksessaan olevan kapitalisaatiosopimuksen maksuja. Palkansaaja ei saa veronalaista etua myöskään silloin, kun vakuutusyhtiö maksaa työnantajalle kapitalisaatiosopimukseen perustuvia suorituksia. Palkansaaja saa työnantajan omistamasta kapitalisaatiosopimuksesta veronalaista tuloa vasta siinä vaiheessa, kun työnantaja tai vakuutusyhtiö maksaa hänelle suorituksia tai hänelle muutoin syntyy vakuutusyhtiötä kohtaan oikeus kapitalisaatiosopimuksen varoihin. Työnantajan omistaman kapitalisaatiosopimuksen maksu voidaan edellä selostusta pääsäännöstä poiketen katsoa jo maksuhetkellä saaduksi palkaksi, jos maksun suorittamisella on korvattu palkanmaksua.

Jos kapitalisaatiosopimukseen perustuvat oikeudet ovat sen sijaan palkansaajan omistuksessa, hän saa kapitalisaatiosopimuksen maksun suuruisen veronalaisen edun vallintaansa siinä vaiheessa, kun hänen työnantajansa suorittaa

vakuutusyhtiölle maksun. Kun vakuutusyhtiö aikanaan maksaa palkansaajalle kapitalisaatiosopimukseen perustuvia suorituksia, vakuutusyhtiön maksaman suorituksen ja aikaisemmin palkansaajan veronalaiseksi palkaksi katsotun määrän välinen erotus (kapitalisaatiosopimuksen tuotto) on hänen veronalaista pääomatuloaan.

Kapitalisaatiosopimusta hyödyntäen toteutetussa lisäeläkejärjestelyssä, jossa kapitalisaatiosopimus on työnantajan omistuksessa, työnantajalle syntyy vähennyskelpoinen eläkekulu vasta siinä vaiheessa, kun työnantaja maksaa palkansaajalle eläkettä. Vakuutusyhtiön työnantajalle maksamat kapitalisaatiosopimukseen perustuvat suoritukset puolestaan ovat työnantajan veronalaista tuloa.

Yhteenvetoa

Lisäeläkkeet toimivat nykyisin usein yhtenä palkitsemisen ja sitouttamisen keinona työnantajille, jolloin edun antaminen on työnantajan harkinnassa. Verojärjestelmän näkökulmasta lisäeläkkeisiin kohdistuu verotuki, kun työnantajan maksamat vakuutusmaksut ovat verovapaita työntekijälle ja säästämisajan tuotto kertyy verovapaasti. Kollektiivisen lisäeläketurvan verokohtelu voidaan myös nähdä edullisena, koska maksujen verovapaudelle ei ole säädetty euromääräisiä rajoja eikä alimmasta eläkeiästä ole säädetty toisin kuin yksilöllisissä eläkevakuutuksissa. Lisäeläketurva voi siten myös mahdollistaa työntekijälle aikaistetun eläköitymisen. Toisaalta joillain työaloilla lisäeläketurva voi perustua myös alakohtaisiin sopimuksiin, jotka heijastavat alakohtaisia olosuhteita.

Hallituksen esityksen HE 17/2025 vp taustalla oleva hallituksen vuoden 2024 kehysriihessä tekemä päätös koski vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuen poistamista. Työnantajan tarjoaman lisäeläketurvan verokohtelu jäi toimeksiannon ulkopuolelle.

Neuvotteleva virkamies Pertti Nieminen

Erityisasiantuntija Antti Sinkman